

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Judicium Ecclesiasticum Seu Decretalium Gregorij IX.
Pont. Max. Liber II.**

Schmalzgrueber, Franz

Ingolstadii, 1726

§. V. De Executione Sententiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74990](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74990)

Abb. n. 13. Vivian. in Ration. Gonzal. n. 7. Barbof. n. 1. § seqq. Laym. n. 3. Pirh. n. 91. § seqq. Sann. c. 4. n. 3. Ratio est, quia Papa concedens gratiam posteriorem, nunquam præsumitur velle præjudicare gratiæ prius concessæ, eamque revocare; sed potius præsumitur circumventus ab impetrante, & quod ob multitudinem negotiorum non poterit recordari sententiæ à se prius latæ. Estque hæc Præsumptio Juris, & de Jure, ita, ut probatio in contrarium non admittatur; ut notant Innoc. in c. cit. V. circumventus. Host. V. eod. Pirh. n. 93. Et locum habet, etiam si Rescriptum gratiæ datum sit motu proprio; quia Motus proprius non confirmat gratiam contra præsumptam intentionem concedentis, ut tradit Abb. l. cit. n. 15. Laym. n. 3. præsertim si posterior concessio tendat in præjudicium alterius. Idem dicendum notat Barbof. l. cit. n. 2. de revocatione Sententiæ Interlocutoriæ, factæ ab alio inferiore Judice; nam et si Judex, ut n.

36. dictum est, Interlocutoriæ suam revocare possit, in dubio tamen, si proferat secundam sententiam contrariam primæ, & hujus mentionem non faciat, non censetur primam revocare, sed magis oblivio præsumitur, quàm revocatio.

5. Sententia Definitiva ritè, ac justè lata à Superiore confirmanda est, si id petatur. Host. in Summ. hic n. 7. Vivian. in c. ea que 4. eod. in Ration. Barbof. ibid. n. 1. Pirh. hic n. 87. & sumitur ex c. cit. Excipitur, si iniqua sententia esset; tunc enim Judex appellationis non confirmare, sed retractare eandem debet. Oportet tamen injustitiam Sententiæ esse certam; nam si dubia sit, neque in Judicio posteriore Appellationis afferantur probationes, quæ dubium tollant, præsumptio est pro priorè sententiâ; quia semper pro hac standum est, donec de ejus injustitia constet. Gloss. fin. in c. causam 14. in fin. Pirh. hic n. 89. § seq.

§. V.

De Executione Sententiæ.

S U M M A R I U M.

- 93. Quid sit Executio, & que ejus necessitas?
- 94. A quo fieri debeat?
- 95. An etiam à Delegato, & Arbitris?
- 96. 97. Quis exequi sententiam debeat, quando est appellatum?
- 98. Quando executioni mandanda sententia in actionibus criminalibus, & realibus?
- 99. Quando in Actionibus, & debitis personarum?
- 100. 101. In quem, & in cujus bona fieri executio debeat?

- 102. 103. Quo modo, & ordine?
- 104. An cui commissæ est executio, possit admittere Exceptiones adversus executionem sententiæ?
- 105. 106. Utrum Executor mere teneatur exequi sententiam, quam scit esse injustam?
- 107. An tertius interveniens pro suo interesse possit impedire executionem sententiæ in alios latæ?
- 108. 109. An is, contra quem latæ sunt tres sententiæ conformes, admitti debeat ad agendum de nullitate ipsarum?

Postquam Sententia transit in rem judicatam, fieri debet ejusdem Executionis: quæ ultima illius, & usque adeo necessaria perfectio est, ut sicut Leges, executione destitutæ, nihil in Rep. utilitatis, ita & Sententia lata vires ullas non habeat, si executione sit destituta.

Quæritur 1. quid sit Executio, & in quibus Sententijs sit necessaria? *v. Executio describi potest, quod sit Actus Judicialis, quo verè, & naturaliter victori præstatur, quod per Sententiam obtentum est.* R. P. Schmier Proceff. c. 16. n. 156. Dixi 1. Actus Judicialis; quia ad strepitum Judicialis Procelsus pertinet, cujus est complementum. Dixi 2. quo verè, & naturaliter præstatur victori; quia per hoc Executio in actum redigitur, quod citra fictionem Juris res adjudicata in se, & natura sua, non in æquivalenti tradatur. Dixi 3. quod per sententiam obtentum est: quo innuitur discrimen inter Sententiam, & Executionem; per illam enim res victori verbis,

& ore tantum addicitur; at in Executione ipso facto præstatur.

Quoad necessitatem illius distinguen- dum est inter Sententiam condemnatoriam, & absolutoriam; nam in priorè opus executione est, non in posteriore, quoad rem principaliter petitam, & in Judicium deductam; & ratio est; quia reus absolutus id, super quo contendebat in Judicio, jam habet, & adversus actoris impetitionem imposte- rum Exceptione rei judicatæ satis defenditur, ut proinde Judicis factio non sit opus. Excipitur, quando reus non tantum in Judicio absolutus, sed simul actor in expensis condemnatus est; quoad has enim etiam opus executione habet. Vide Gaill. l. 1. obs. 113. n. 13.

Quæritur 2. à quo fieri executio debeat? *v. non potest fieri ab ipso victore, sed debet fieri à Judice, qui Sententiam tulit, si quidem Ordinarius sit.*

Dixi 1. quod non possit fieri à victore per l. miles 6. §. qui judicati 2. ff. de re judic.

Mmm 2

ubi

ubi is, qui sententiæ executionem propria auctoritate attentat, *actione furti*, & *vi bonorum raptorum tenetur*. Ratio prohibitionis iustissima fuit, quia periculum est, ne si pars victrix rem adjudicatam propria auctoritate sibi vindicaret, pars victa ei resistat, sicque ad manus, rixas, & digladiationes veniatur.

Dixi 2. quòd debeat fieri à Judice, qui sententiam tulit; quibus enim causæ cognitio à Lege, sive Jure commissæ est, ut Judicibus ordinarijs, qui à Lege sunt constituti, his executionem commissam esse censeferi debet, cum Jurisdictio sine aliqua coercitione nulla sit *l. fin. ff. de offic. ejus, cui mandat. est Jurisd. Neque obstat*, quòd post pronuntiationem Sententiæ cesserit officium Judicis; nam solum mercenarium ejus officium cessat, quòd actioni deservit, mobile autem permanet, neque eo Judex unquam defungi potest, ut notat Myning. *Inst. de Offic. Jud. ad Rubr. n. 6.*

95 Dixi 3. siquidem sit Ordinarius; nam in Delegatis aliqui distinguunt inter Delegatum à Papa, Principe, vel alio Magistratu Supremo, & inter Delegatum à Magistratu, & Judice inferiore. Priori affirmant executionem sententiæ à se latæ competere; de posterioribus negant, secluso speciali mandato. Ego *Libr. 1. Tit. 29. n. 37.* sensi cum affirmantibus, quorum Sententiam non leviter confirmat textus *c. præterea 5. de Offic. deleg.* ubi indefinitè pronuntiat, eum, cui causa committitur, super omnibus, que ad causam ipsam spectare noscuntur, plenariam recipere potestatem.

Aliud est de Arbitris Compromissarijs, qui à partibus eliguntur, & de Arbitris Juris, qui à Judice Ordinario cum partium consensu constituuntur; nam hi solum dati censentur ad pronuntiandum: adeoque pronuntiatione facta, extinguitur illorum officium; & hinc executio eo casu fieri debet ab Ordinario Judice, ut dictum est *Libr. 1. Tit. 43. n. 42.* & colligitur ex *l. à Divo Pio 15. princ. ff. de re judic.* ubi Judicium à se datorum, vel arbitrorum sententiam exequi jubentur Magistratus Ordinarij, qui eos dederunt.

96 Quæritur 3. quis exequi Sententiam debeat, quando est appellatum? R. distinguendo: vel enim Sententia in prima instantia lata reformatur, quòd malè judicatum, bene appellatum sit, vel contra eadem Sententia per Judicem Appellationis confirmatur.

Si primum, vix est, qui inficias eat, eo casu executionem Sententiæ in secunda instantia latæ, quæ prima reformatur, pertinere ad Judicem Appellationis. Durand. *Specul. tit. de execut. sent. §. 2. n. 10.* Berlich *Pract. concl. 79. n. 7.* Haun. *tom. 5. de J. & J. tr. 5. n. 534.* Wiest. *hic n. 123.*

Si secundum, communis, & probata

Sententia distinguit inter casum, quo sententia primæ instantiæ solum confirmatur tacite & ipso facto, pronuntiando sc. fatalia esse lapsa, aut appellationem desertam; & inter casum, quo Judex Appellationis, meritis causæ excullis, malè appellatum, & à Judice, qui Sententiam tulit, bene judicatum, expresse pronuntiat.

97 Si prius, executionem Judici à quo competere, haud gravatè concedunt DD. hoc ipso enim, quòd Judex ad quem pronuntiet, appellationem desertam, aut fatalia præterlapta esse, per consequens fatetur, Jurisdictionem, à qua potestas exequendi dependet, non ad se devolutam, sed penes Judicem à quo remansisse, non secus, acsi appellatum non esset *l. fin. §. illud 4. C. de tempor. appell.*

Si posterius, Judex ad quem sententiam suam confirmatoriam exequi ipse potest *l. præcipimus 32. §. illud 2. C. de appellat. & Auth. si quis C. de Episc. audient. Marant. de Ordin. Judic. p. 6. act. 8. n. 7.* Myning. *cent. 5. obs. 94. n. 2.* Farin. *prax. q. 34. n. 115.* Hiltrop. *p. 4. tit. 18. de execut. sent. n. 46.* Berlich. *l. cit. n. 8.* Brunnem. *in l. præcipimus cit. n. 4.* Haun. *tr. 5. cit. n. 537.* P. Wiest. *hic n. 124.* P. Schmier *Process. c. 16. n. 165.* Ratio est, quia per Appellationem, ejus susceptionem, & decisionem Jurisdictio Judicis à quo suspenditur, & ad Judicem ad quem devolvitur, ut proinde exequendi facultas non illi, sed huic competit.

98 Quæritur 4. quando Executioni mandanda sit Sententia lata? R. distinctionem faciendam inter causas, & actiones criminales, & civiles, & inter has, an personales sint, an verò reales; nam 1. in causis, & actionibus criminalibus, si reus sit condemnatus ad poenam, saltem corporalem, executio statim fieri potest, neque necesse est, ut lapsus decendij, quòd Jure communi ad appellandum concessum est, expectetur *l. cum reis 18. C. de poenis*, & docet Bartol. *in l. qui ultimo 29. n. 7. ff. eod.* Laym. *in c. quarenti 26. de offic. deleg. n. 2.* Gonzal. *in c. 15. h. tit. n. 12. in fin.* Wagn. *in c. 2. eod. not. 2.* Wiest. *hic n. 127.*

2. In actionibus realibus executioni mandari sententia debet, quamprimum illa transierit in rem judicatam, sc. post decendium §. *etsi in rem 2. Inst. de offic. Judic. & l. qui restituere 68. ff. de R. V.* Ratio est, quia dum titulus, & bona fides possessoris est resoluta, jus nullum suppetit, quo rem ulterius retinere, vel possidere, aut fructus ex ea colligere valeat. Neque sufficit dare pignus, etiam quòd fit multo majoris valoris, quàm sit res, vel possessio adjudicata, sed condemnatus debet compelli ad rem ipsam petitori reddendam *c. cum aliquibus 6. h. t.* & notat *ibid.* Barbof. cum alijs: idque meritò; quia dans pignora non intelligitur solvere; nec invito alicui aliud, quantumcunque in se utilis præ-

præstari pro alio potest. *Excipitur*, si possessor statim restituere nequeat; tunc enim assignabitur ipsi terminus, intra quem restituere debeat, ita tamen, ut interim sufficienter caveat per fidejussores, vel pignora de restituenda re, vel ejus æstimatione §. *si ad exhibendam* 3. *Inst. de Offic. Judic. Gloss. in c. querenti* 26. *de Offic. deleg. V. quadrimestre*, Laym. *ibid. n. 2.* Perez. *C. de Usur. rei judic. Pirh. n. 101. Wiest. n. 125.*

99 3. In actionibus, & debitis personabilibus tempus à Jure definitum est quadrimestre, quod condemnato ad solvendum conceditur *c. quod ad consultationem* 15. *h. tit. c. querenti* 26. *de offic. deleg. l. eos qui 2. & l. sanctimus* 3. *princ. C. de usur. rei judic.* Laym. *in c. 6. h. t. n. 2. & in c. 15. eod. n. 4.* Pax Jordan. *l. 14. tit. 25. n. 285. Sannig c. 4. hic n. 7. Wiest. n. 126.* Ratio est, quia non semper ad manum est pecunia, sicut res in Judicio petita: & ideo non tam citò pecunia, quam res petita præstari potest.

Numeratur hoc tempus à die lata sententiæ, vel si ab ea appellatum sit, à die confirmationis prioris sententiæ *l. eos qui cit.* Potest tamen Judex hoc tempus abbreviare, vel extendere *c. quod ad consultationem cit.* junct. *Gloss. V. arbitrari.* sed abbreviare non debet sine justa causa; quia *indultum à Jure beneficium non est alicui auferendum*, ut dicitur *Reg. 17. in 6.*

Addi, *Quod condemnato ad solvendum conceditur*; nam si victus in actione personali non ad solutionem debiti, seu quantitatis, sed ad præstationem speciei est condemnatus, e. g. ut rem emptam, donatam &c. tradat, intervallum quatuor mensium non conceditur, ut cum Brunnem. *Process. c. 29. n. 7.* advertit R. P. Schmier *Process. c. 16. n. 186.* Imò etiam quando condemnatus est ad solutionem debiti, terminus condemnato nullus concedendus est pro solutione in triplici casu. 1. Si conventus sit ex maleficio. 2. Si pecuniam in continenti paratam condemnatus habeat. 3. Si periculum in mora sit *l. debitoribus* 31. *ff. de re judic.*

100 *Quaritur* 5. in quem, & in cujus bona executio fieri debeat? 2. decernitur in personam, aut res illius, qui per Sententiam victus est, si non alieno, sed proprio nomine litigavit *l. si se 4. ff. de re judic.*

Hinc executionem in proprijs bonis non formidant. 1. *Procurator*, aut *defensor*, nisi vel liti se obtulerit, vel procurator in rem suam extiterit. *l. si se cit.* Brunnem. *Process. c. 29. n. 26.* 2. *Tutor*, & *Curator*, utpote qui non spontanea voluntate, sed officij necessitate litem in commodum pupilli, vel minoris subeunt *l. si se cit. §. tutor 1. & ibi Brunnem. n. 2.* 3. *Syndicus*; cum enim iste pro Univeritate ex officio litiget, executio contra Universtatem decernitur *l. si se cit. §. actor 2. & ibi Brunnem. n. 3.*

101 *Contra* actione judicati conveniri po-

test. 1. *heres*; quia hic universaliter in Jura activa, & passiva defuncti succedit. Ummius *ad Process. D. 23. th. 1. n. 8.* & patet ex *l. ex contractu* 44. *ff. de re judic.* 2. *Fidejussor*, si satisdedit de judicato solvendo. Brunnem. *in l. fin. C. de Usur. rei judic. n. 8.* Ummius *l. cit. n. 9.* Rosbach. *prax. Civil. tit. 39. n. 11.* P. Schmier *c. 16. cit. n. 175.* 3. *Emptor rei litigiosa*; nam condemnato principali, executio in emptorem, in quem pendente lite res litigiosa alienata est, etiam processu novo non instituto, fieri potest, ut alijs *citt.* notat Gaill. *l. 1. obs. 118. n. 2.* & rationem dat, quia alienatio rei litigiosa est ipso Jure prohibita, & iniquum foret tali casu actorem diversis fatigari Judicij. Proceditque hoc, ut idem Gaill. *l. cit.* alijs allegatis notat, etiam contra eum, qui ignoranter rem litigiosam accepit; nam est ignorantia excuset à culpa, vitium tamen litigiosi non tollit.

Quaritur 6. in quibus rebus fieri Executio debeat? 2. fieri debet in ea re, ad quam tradendam, vel restituendam condemnatus est *c. cum aliquibus* 6. *h. tit.* quia facienda est secundum Judicis condemnationem *l. si se 4. §. ait prætor 3. ff. de Re judic.* Neque enim æquitati, vel Juri convenit, ut aliud pro alio creditori invito solvatur *l. mutuum 2. §. mutui 1. ff. de reb. credit.* Unde si certa species, e. g. fundus, equus, annulus &c. sit petita, & adjudicata, neque reus, ut aliud solvat, neque actor, ut aliud accipiat, compelli potest.

Excipitur, si res in condemnationem deducta non amplius extet, vel tradi non possit; tum enim reddere condemnatus victori debet æstimationem illius. Quod si verò nec istam reus actori reddere potest ob defectum pecuniæ, aut vult ob contumaciam, Executio fiet in cætera ejus bona, ita tamen, ut quantum fieri potest, ad eam procedatur cum minori ejusdem damno.

Et hinc 1. res ejus mobiles, sequemores moventes oppignorandæ, vel distrahendæ, aut si emptor non inveniatur, creditori pro quantitate debiti adjudicandæ *l. à Divo Pio* 15. *§. in venditione 2. ff. de re judic.* quòd mobilium, sequemores moventium plerumque facilius, minusque damnosa sit distractio, quàm immobilium. *Excipiuntur* vestes, lectisternia, instrumenta agriculturæ, vel artificij, libri studiosorum &c. hæc enim non auferenda æquitas suadet, quamdiu ex rebus alijs victori consuli potest Rosbach. *prax. Civil. tit. 39. n. 11.* Struv. *Exercit. 44. th. 18.* Engl *hic n. 28.* Schmier *Process. c. 16. n. 180.*

2. Si res mobiles non sufficient, deveniendum est ad immobilia §. *in venditione cit.* & primò quidem ad minus pretiosa, tum verò, si istorum pretium excedat quantitas debiti, ad magis pretiosa, Wiest. *hic n. 130.* Ubi duo sunt advertenda. Primum est, ad res pretiosiores non statim deveniendum esse,

esse, sed considerandam debiti quantitatem; iniquum etenim foret pro modico debito hujusmodi res pretiosas debitoris distrahi cum gravi damno debitoris. Haun. tom. 5. tr. 5. num. 583. *Alium* ex plurium sententia executionem fieri non posse in Bonis feudilibus, Emphyteuticarijs, Fideicommissarijs, & similibus; quia sicut alienari, ita victori solutionis loco cedi, vel addici non possunt. Umius th. 2. cit. n. 15.

3. Sires etiam immobiles vel nullæ, vel ad debiti omnimodam extinctionem sufficientes non sunt, pervenitur ad Jura, chirographa, & Instrumenta obligationum; vel denuntiatur debitori debitoris, ne huic solvat arg. l. nomen 4. C. que res pign. oblig. poss.

4. Denique si reus nihil penitus in bonis habeat, aut non tantum, quantum exigeret quantitas debiti, procedet tritum illud: *Qui non habet in ere, luat in cute*, ut sc. addicendo operas suas creditori earundem impendio obligationem expungat.

¶ 404 Quaritur 7. an, cui commissa est executio, possit admittere Exceptiones oppositas contra executionem sententiæ, & de ijs cognoscere? R. distinguendum inter Executorem merum, & Mixtum. *Merus* est, cui nulla cognitio, sed sola executio causa jam plenè cognita, & decisa committitur. *Mixtus* est, cui non mera executio, sed etiam cognitio de facienda executione committitur.

Posterior admittere potest exceptiones, quæ solum tendunt ad impediendam, aut retardandam executionem, & de his pronuntiare; at de executionibus, quæ merita causa concernunt, vel directè impugnant sententiam, etsi summarie executor possit cognoscere, ut si frivolas esse cognoverit, illas rejiciat, si tamen ratione nixas repererit, plenam de illis cognitionem remittere debet ad Superiorem, & interim executione sententiæ superfedere, ut colligitur ex l. si Prætor 75. ff. de Judic. Ratio est, quia aliàs Judex inferior posset rescindere sententiam Superioris, quod est absurdum, Bartol. in l. cit. n. 9. Gaill. l. 1. obs. 113. n. 8. Laym. in c. 5. h. tit. n. 1. *Excipitur*, si sententia Arbitri, aut Delegati sui sit executioni danda ab ipso Judice Ordinario; nam hoc casu, & quotiescunque aliàs ad ipsum recurritur pro executione, tanquam ad eum, qui majorem, aut superiorem Jurisdictionem habet, cognoscere potest de exceptionibus, etiam, ut negotium definiat, & sententiam, si nullam illam repererit, rescindat per modum restitutionis in integrum, ut alijs cit. advertit Laym. l. cit. n. 3.

¶ 405 *Prioris generis Executor*, seu *Merus* nullas Exceptiones potest admittere, nec de illis cognoscere l. si ut proponis 6. & l. executorem 8. C. de execut. rei judic. Gloss. fin. in c. 5. h. tit. Felin. ibid. n. 4. Barb. n. 1. & seqq. Gaill. l. 1. obs. 113. n. 7. Pirh. hic

n. 108. Ratio est, quia iste videtur se habere, ut merus minister, & nuntius, cui sola facti executio demandata est. Idque procedit, tamen executor sententiam à Judice latam sciat esse injustam; nam posteaquam illa in rem judicatam abijt, exequi eam debet, cum jus inter partes ortum sit, ut constat ex c. pastoralis 28. §. quia verò de Offic. deleg. & notant Abb. in c. 5. cit. n. 4. in fin. Laym. n. 4. cit. cum reliquis supra.

Plures tamen faciendæ sunt Exceptiones, in quibus Executor merus exequi non tenetur sententiam, quam ipse scit injustam esse. Et talis est 1. si lata sit in causa criminali, in qua agitur de occisione, vel mutilatione innocentis; quia occidere innocentem est intrinsecè malum, adeoque nec executori permittitur. Abb. in c. 5. cit. n. 5. Laym. n. 5. ibid. Pirh. hic n. 109. 2. si lata sit in causa Civili quidem, sed nulliter, & hoc sit certum; quia tunc non transit in rem judicatam, & conf. executioni dari non potest l. si se 4. §. condemnatum 6. ff. de rejudic. Abb. n. 5. cit. Laym. n. 6. Barbof. n. 7. Pirh. num. 109. 3. si sit injusta quidem, sed tamen valida: ubi tamen non omnino conveniunt DD.

Nam Gloss. in c. pastoralis cit. §. quia 106 verò V. etsi sciat, Abb. ibid. n. 5. Laym. prope finem universaliter docent, eo casu Executorem merum, si onus impositum declinare non possit, nec etiam tanquam gravatus ad Superiorem facile appellare, exequi sententiam talem posse. *Rationem* dant, quia veluti Jure debitum est, ut sententia, quæ in rem judicatam transit, executioni detur; & condemnatus aliud habeat remedium, agendo videlicet contra Judicem ad resarciendum damnum illatum.

Ego cum Pirh. num. 109. cit. utor distinctione inter sententiam, quæ materialiter solum, & inter eam, quæ formaliter injusta est. *Si materialiter solum injusta sit*, eo quod Judex eam ferendo secundum allegata, & probata processerit, tunc Executor, saltem in causa Civili, sententiam ejusmodi, nisi facile errore demonstrare possit, rectè, ac licitè exequitur, imò debet exequi, si Superior præcipiat. Ratio est, quia tam Judex, quam executor, tanquam personæ publicæ operari debent secundum scientiam publicam, cum ergo scientia, quam habet inferior, sit merè privata, non excusat, quo minus obedire debeat in publico ministerio Superiori præcipienti.

At si sententia lata sit formaliter injusta, quia Judex non processit secundum allegata, & probata, sed ex imperitia, vel dolo ita judicavit, tunc Executor, si hoc eidem certum sit, nec debet, nec potest talem sententiam exequi; quia tunc cessat præsumptio pro Justitia sententiæ; neque tali casu executor parens sententiæ excusari posset à cooperatione injusta.

Qua-

107 **Quæritur 3.** an tertius interveniens pro suo interesse possit impedire Executionem sententiæ inter alios lata? *¶* distinguendo, an tertius ille intra tempus legitimum appellavit à sententiâ, vel non. *¶* Si primum, executio Sententiæ impeditur, donec etiam hujus causa, qui ob interesse suum appellavit, cognita sit, & decisa c. *cùm super 17. h. tit.* Laym. *ibid.* n. 1. *¶* 4. Gonzal. n. 6. *¶* seqq. Barbof. n. 5. Pirh. *hic* n. 112. Ratio datur c. *cit.* quia res inter alios acta regulariter alijs nocere non debet.

Si secundum, & tertius ille intra 10. dies non appellavit, vel postquam appellavit, rationabilem causam appellandi nequivit ostendere, attendendum est, an sciverit, vel ignoraverit causam agi, & sententiâ latam esse.

Si ignoravit, sententiâ executioni data non est, nec præjudicat tertio; quia ob ignorantiam, etiam si non appellavit à sententiâ, quam ignoravit latam esse, potest impedire ejus executionem.

Si verò scivit, executio sententiæ fieri debet, ita tamen, ut integrum ipsi sit causam suam deducere in Judicium, si velit, ut colligitur ex c. *cùm super cit.* & notat Gloss. *ibid.* *V. non noceat.* Joan. Andr. n. 11. Imol. n. 2. Laym. n. 5. Barbof. n. 8. Pirh. *hic* n. 112. Ratio est, quia sibi imputare debet, quod sciens permisit causam agi, sententiâ ferri, & in rem judicatam transire.

108 **Quæritur 9.** an is, contra quem in aliqua causa tres sententiæ conformes sunt latae, admitti debeat ad agendum de nullitate ipsarum, vel alicujus ex illis, antequam sententiæ hujusmodi plenè fuerint executioni mandata? *¶* negativè; sed priùs executio fieri debet, postquam integrum erit

condemnato agere de nullitate sententiarum. Constat ex Clem. 1. h. tit. & docet *ibid.* Vivian. *in ration.* Barb. n. 1. Wagn. *in Summ.* Pirh. *hic* n. 114. Ratio est, ut, quemadmodum Clem. *cit.* princ. dicitur, occurratur calumnijs litigantium; cùm enim illi, contra quos tres sententiæ conformes sunt latae, non possint tertio appellare, saepe dicerent, sententiâs latas nullas esse, ut lites protraherent in infinitum, & impedirent earum executionem: sicque per viam nullitatis obtinerent, quod negatur per viam appellationis.

Estque hoc verum etiam 1. in causa criminali; nam etiam in hac executio fieri debet, antequam agatur de nullitate sententiarum, si tamen lata sit in causa criminali, in qua executio retractari possit, ut si reus condemnatus sit ad poenam pecuniariam; aliàs priùs agi de nullitate debet, quàm fiat executio, utpote cùm post executionem frustra ageretur ad nullitatem. Pirh. n. 115. *hic.* *Extenditur 2.* etiam si tres illæ sententiæ fuissent Interlocutoria tantum, modò latae sint super iisdem articulis. Wagn. *in Clem. 1. cit. in exeges.* Pirh. *hic* n. 115. *¶* 116. quia in Clem. *cit.* inter Definitivam, & Interlocutoriam non distinguitur. *Extenditur 3.* etiam ad causas pendentes per appellationem; nam etiam appellatione pendente, fit executio, quamvis ista, si à Judice appellationis pronuntietur bene esse appellatum, executio sententiæ revocetur. Pirh. n. 116. *cit.*

Addenda tamen his ampliationibus est triplex limitatio. 1. si tertius opponat pro interesse suo de nullitate sententiæ, & executionem trium sententiarum conformium velit impedire. 2. si victor est passus, ut per victum probetur nullitas. 3. si nullitas sententiæ sit notoria.

S. VI.

De Pena Judicis malè judicantis, & Partium temere litigantium.

S U M M A R I U M.

- 110. 111. Pena Judicis malè judicantis Jure Civili.
- 112. Jure Canonico.
- 113. Triplex poena temere litigantis.
- 114. In quas expensas condemnari debeat temerarius litigator?
- 115. Quis hoc nomine intelligatur?
- 116. Ad quos porrigatur hæc poena?
- 117. An etiam ad eum, qui victus quidem est, sed habuit justam causam litigandi?
- 118. Quæ tales cause censentur esse?
- 119. Quando etiam justam litigandi causam habens in expensas sit condemmandus?

- 120. An ista in dubio presumatur?
- 121. 122. 123. Quid de expensis in secunda instantia?
- 124. 125. Quid de Advocato qui propriam suam causam egit in Judicio?
- 126. 127. An in expensis condemnare victum possit, vel debeat Judex, etiam non imploratus?
- 128. Utrum expensæ peti possint etiam finita lite?
- 129. An eo nomine etiam veniant rescicienda damna, & interesse?
- 130. An Judex expensarum taxationem revocare possit?

110 **Quæritur 1.** quæ sit poena Judicis malè judicantis? *¶* distinguendum hic esse, an malè judicaris dolo, & malitiâ suâ, an ve-

rd per imprudentiam, aut imperitiâ, putans se rectè judicare. *¶* Si primum, multum interest, an malè ju-